

Тетяна Власевич

ПРОБЛЕМА ІДЕНТИЧНОСТІ В ЕКЗИСТЕНЦІЙНІЙ ТА ГЕРМЕНЕВТИЧНІЙ ТРАДИЦІЯХ

Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, м. Львів, 79000, Україна
tetyana.vlasevych@lnu.edu.ua
ORCID ID: 0000-0002-5245-582X

Досліджено проблему ідентичності людини у таких філософських напрямках як герменевтика та екзистенціалізм. Сфокусовано увагу на понятійно-змістовному визначенні сутності ідентичності як інваріантного, самототожного в людині. Розглянуто герменевтику як своєрідний напрям у сучасній філософії, який орієнтується на проблему інтерпретації та розуміння. Встановлено, що герменевтика постає у філософії, гуманітарному знанні та культурі в цілому як одна з фундаментальних форм осмислення людського духовного досвіду, способу його буття як розуміння. Визначено, що герменевтика – це тлумачення або інтерпретація певної праці одного індивіда (автора) іншим індивідом (інтерпретатором). Автор вкладає у свою працю власне бачення світу, людського буття, вирішення тої чи іншої проблеми, тобто можна ідентифікувати цю особистість за певними критеріями. У той же час інтерпретатор, пояснює його працю з точки зору сучасності і вкладає у це тлумачення своє бачення світу, своє розуміння викладених проблем. Завдання філософської герменевтики – критичний аналіз усіх можливих методів інтерпретації. З'ясовано, що основними проблемами екзистенціалізму є передусім людина як унікальна істота, а також філософія буття, гуманізм, проблема свободи та відповідальності, смерті як найпотраємнішої суті людського існування, проблема часу як і свої діяння у ній. Показано, що проблема ідентичності знову ж таки існує і у глобальній історичній характеристики людського буття. Людина трактується як істота, якій судилось перебувати в історії і вона не може прожити поза нею і поза суспільством, але й в той же час вона творить і має своє місце ситуації, немає заданої людської природи і ніяка зовнішня сила окрім самого індивіда не може зробити його людиною, існує індивідуальна відповідальність людини за все, що відбувається з нею та іншими людьми, що її оточують.

Ключові слова: ідентичність, людина, герменевтика, розуміння, тлумачення, екзистенціалізм, екзистенція, трансценденція, час, ніщо.

Дослідження проблеми ідентичності людини, яка стосується духовних вимірів людського існування, представлена в таких філософських напрямках як герменевтика та екзистенціалізм. Особливості людського буття, внутрішнього духовного світу людини, необхідність пояснення та інтерпретація соціокультурних феноменів, які сутнісно відрізняються та не редукуються до природних процесів та явищ, вимагають специфічних теоретико-методологічних пізнавальних прийомів та підходів. Саме тому на особливу увагу заслуговує розгляд герменевтики як своєрідного напрямку у сучасній філософії, який орієнтується на проблему інтерпретації та розуміння, а також екзистенціалізм - з його філософсько-антропологічною орієнтацією, в центрі уваги якої постають проблеми індивідуальної свободи, сенсу життя та відповідальності. Підходи, що розроблені в рамках герменевтики та екзистенціалізму дають можливість не тільки з'ясувати антропологічні питання, а власне сфокусувати увагу на понятійно-змістовному визначенні сутності ідентичності як інваріантного, самототожного в людині.

Термін "герменевтика" походить від імені легендарного Гермеса, бога ремесла і торгівлі, який за давньогрецькою міфологією був посередником між богами і людьми, перекладачем недосяжних людям ідей богів. Звідси поняття лат. – *hermeneio* – роз'яснення, яке дало назву мистецтву і теорії витлумачення незрозумілого, пояснення смислу "чужої" мови, розкриття змісту знаків та символів [5, с.716]. Не буде перебільшенням стверджувати, що свої витoki герменевтика бере з виникнення людини, її свідомості та мислення. Уже на рівні предметно – практичного освоєння світу людина як суб'єкт діяльності переводить знання про зв'язки, відношення предметів і явищ у сферу своєї суб'єктивності з точки зору їх загальнолюдської значущості. Розширення сфери соціалізації людини ставить необхідною потребою розуміння інших мов, а з виникненням письма – витлумачення і розуміння письмових джерел, які, відособлюючись від авторів, що їх створили, матеріалізуються в рукописах, книгах, письмових текстах, постають основою для розуміння людьми цілого світу мовних об'єктивацій людської свідомості.

Герменевтика виникла та розвинулася у конкретних формах – тлумаченні сакральних, історичних або художніх текстів. Теологічна герменевтика, або егзегетика, була створена як допоміжна дисципліна для богослов'я та спочатку у I-II ст. була представлена двома основними напрямками: александрійська школа, яка алегорично тлумачила Біблію; антиохійська школа, яка дотримувалася дослівного граматичного та історичного. Августин створив підручник біблійської герменевтики, де розглядаються проблеми знаку, значення, сенсу та їх тлумачення, а також правила для знаходження істинного сенсу Писання. У епоху Реформації протестантське тлумачення протистояло католицькому, що загостило інтерес до принципів герменевтики.

Розквіт філологічної герменевтики пов'язаний з інтерпретацією текстів греко-латинської античності в епоху Відродження. У подальшому досліджували не лише особливості філологічної герменевтики, але й сама філологія почала розглядатися як наука про слово - основа герменевтики. В. Гумбольдтом була висунута проблема розуміння, як основна функція мови, при цьому мова розглядалася як "орган внутрішнього буття людини" та посередник між мислячими

суб'єктами. Головними стають проблеми обґрунтування інтерпретації, її нормативних принципів, а також розрізняються типи інтерпретації – граматична, психологічна, історична. Розвиток конкретних герменевтик супроводжувався розробкою загальнотеоретичних проблем, що і було поштовхом для формування загальної теорії розуміння, що мала переважно філософський статус.

В Новий час герменевтика поступово звільняється від переважної орієнтації на теологію, розширилась область використання герменевтичних методик. Першим претендентом на систематичну розробку герменевтики як філософського метода є Фрідріх Шляєрмахер, який поставив перед собою завдання – створити універсальну філософську герменевтику, як загальну теорію розуміння на відміну від спеціальних герменевтик, які займаються аналізом мовних форм та конструктів. Він розробив метод дивінації, як проникнення, вживлення у чуже розуміння, у психологію іншого Я, доповнений методом компаративного аналізу, або порівняльного розуміння. Він розглядає герменевтичне коло, як процес нескінченного, циклічного уточнення сенсів та значень, “самознаходження мислячого духу”, рух у рамках опозицій. Наприклад, для розуміння цілого, необхідно зрозуміти його частини, але й для розуміння частин необхідно мати уяву про ціле. Або: виходячи з даного вживання, визначити значення та виходячи із значення, знайти вживання, задане у якості невідомого. Найважливіші принципи загальної теорії розуміння Шляєрмахера полягає у тому, щоб врівноважити позиції інтерпретатора та автора для “знищення” історичної дистанції і зрозуміти автора краще, ніж він сам себе розумів [2, с.9]. У цілому герменевтика постає тут як мистецтво розуміння не об'єктивних сенсів, а мислячих індивідуальностей.

Розподіл знань на науки про природу і науки про культуру, а також узагальнення ідей та принципів спеціальних герменевтик, спроба створення загальної теорії розуміння – все це переконало В. Дільтея у можливості розглянути герменевтику як “органон наук про дух”. Дільтей вводить в герменевтику поняття життя, трактуючи його не у біологічному або прагматичному сенсі, а як внутрішнє сприйняття нашої душі. Методи осмислення життя – розуміння, інтуїтивне проникнення, співпереживання, відчуття. Дільтей прагнув здійснити “критику історичного розуму”, а саме - як історичний досвід може стати наукою. Оскільки в історичному світі відсутня природно-наукова причинність, то виникає зв'язок та поняття темпоральності життя “течії життя”, переживання як “проживання життя”. Розуміння набуває нових рис – розуміння себе можливе через розуміння Іншого, що передбачає наявність загальної для них духовної інстанції “об'єктивного духу” або “медіуму співтовариства”. Воно не може бути репрезентоване формулами логічних операцій, а постає як тлумачення, інтерпретація стійких, фіксованих проявів життя, мови, культури минулого, а герменевтика – як мистецтво такого тлумачення.

Розвиваючи філософську герменевтику М. Гайдеггер робить різкий онтологічний поворот, прагнучи розкрити сенс буття того сущого, яким є ми самі. Розуміння онтологічне, здійснюється не на рівні свідомості, а знаходиться у бутті людини. Гайдеггер вважає, що необхідно побудувати не методологію історичних наук, а теорію історичного буття, онтологію історії. До мови у даному випадку повинно бути не лінгвістичне, а герменевтичне ставлення. Мова постає як ре-

альність буття, у якій знаходить свій прояв, втілення, передрозуміння. Мова – це дім буття, що здійснюється буттям та пронизана його устроєм [8].

У повній мірі філософська герменевтика формується у роботах Г.-Г. Гадамера, який прагнув подолати гносеологічну орієнтацію, вияснити умови можливості розуміння при збереженні цілісного людського досвіду та життєвої практик. Філософська герменевтика – філософія розуміння, в якій розуміння є засобом буття людини у світі. Справжня філософія повинна мати онтологічну орієнтацію та починати дослідження із з'ясування умов існування людини. Існування людини нерозривно пов'язане з переживанням нею свого буття, яке виявляється в наявності “досвіду світу”. Гадамер вважає, що головні механізми формування “досвіду світу” закладені у мові. Тільки у мові відкривається істина буття. Мова – це середовище, де Я і світ виражаються у початковій взаємозалежності. Мова – це те, що конструє світ людини, що визначає спосіб людського “у- світі- буття”. Висловити себе у мові – означає одержати перше існування. “Буття людини є буття в мові” – такий висновок Гадамера [4].

Відкриваючи себе у світі, людина спочатку спирається на забобони. Вони – головна форма дорефлексивного освоєння світу. Найважливіший вид забобону-авторитет (традиція). Що таке авторитет? Із негативного боку – це підкорення іншому, зречення свого розуму. З позитивного – це усвідомлення того, що ця особистість перевершує нас розумом та гостротою суджень. Людина завжди правильно вибирає собі авторитет, який лежить в основі традиції. Отже людська діяльність, у тому числі й теоретико-пізнавальна, вкорінена в забобонах і без них неможлива.

Наступна фундаментальна особливість буття людини у світі – історичність. Неможливо стати на позицію позаісторичного суб'єкта, оскільки він завжди визначений місцем і часом, тобто тією ситуацією, в якій знаходиться. Завдяки історичності традиційні проблеми будуть мати зовсім інший вигляд [9, с. 298]. Наприклад, істина буде розумітися реальною, “історичною” людиною, тому становитиме не характеристику пізнання, а характеристику буття людини. І як “небайдуха людині”, як укорінена в її забобонах, вона є її правдою. Людина не може існувати без правди, і доки вона живе – живе в правді. Найкращий засіб виявлення “істинного буття”, тобто правди – мистецтво.

Розуміння – екзистенціал реальної людини, форма самовиявлення та самоусвідомлення індивіда. Воно укорінилось як у забобоні суб'єкта розуміння, так і в забобоні об'єкта розуміння. Забобони суб'єкта розуміння сприяє розумінню. По-перше, забобони інтерпретатора максимально загострюють текст, і, по-друге, сприяють трансляції досвіду від покоління до покоління. Інтерпретація тексту – це створення його змісту по-новому, і кожний акт інтерпретації – це момент тексту, ланка здійснення традиції, яка транслюється в житті тексту [2, с.21].

Розуміння культурної традиції (тобто історії) становить діалог минулого та сучасного. Справа не у вивченні історії, а в її розумінні, тому слід усунути протилежність між власне історією (онтологією) та знанням історії (гносеологією).

Сучасне має свій горизонт, у тому числі “горизонт” забобону, який визначає розуміння. Минуле також має свій “горизонт”. Для розуміння минулого необхідне зближення, “переплавка” горизонтів сучасного та минулого. Цією “переплавою”

і є перехід від гносеології до онтології, їх злиття. Внаслідок цього формується “третій горизонт”, загальний, який переважає і горизонт сучасного, і горизонт минулого. Здійснюється “сходження”: історик розуміє минуле краще, ніж розуміли самі автори історії, і, навпаки, минуле допомагає історичу краще зрозуміти сучасне. Насправді не існує ізольовано ні горизонту минулого, ні горизонту сучасного, а існує їх синтез, адже горизонт сучасного залучений у процес безперервного формування.

Таким чином Гадамер, по-перше, перетворює герменевтику в онтологію розуміння; по-друге, обмежує принцип рефлексії принципом розуміння; по-третє, приймає за первинну онтологічну реальність людину як буття в мові.

Сучасна герменевтика найбільше пов'язується з ім'ям П. Рікера. Він продовжує традицію філософської герменевтики Мартіна Гайдеггера. Центральним поняттям у герменевтиці французького філософа П. Рікера є особистість, яка творить світ культури. Завдання філософії – розробити метод аналізу людської суб'єктивності. Намагаючись об'єднати в герменевтиці онтологію та гносеологію, Рікер прагне розробити герменевтику, як методологію розуміння. Завдання філософської герменевтики – критичний аналіз усіх можливих методів інтерпретації, окреслення сфери застосування різних методів інтерпретації.

Сьогодні герменевтика – один з основних напрямків сучасної, в першу чергу західноєвропейської філософії. Герменевтика постає у філософії, гуманітарному знанні та культурі в цілому як одна з фундаментальних форм осмислення людського духовного досвіду, способу його буття як розуміння.

Однією з провідних течій філософської думки ХХ ст. є екзистенціальна філософія, що на перший план висунула ідею абсолютної унікальності людського буття, зосередившись навколо проблеми людини та її місця в світі, проблеми духовної витримки людини, яка потрапила в потік подій і втратила контроль. Покоління інтелігенції, яке пережило першу світову війну та прихід до влади фашизму, ця філософія зацікавила перш за все тим, що вона зосереджувала увагу на кризових ситуаціях у житті людини і людства, намагалась розглянути людину в умовах складних історичних випробувань. Однією із складових частин цієї течії став екзистенціалізм. Джерела екзистенціалізму у вченні С. К'єркегора, який першим сформулював поняття “екзистенція”, – “внутрішнє” буття, що поступово переходить у зовнішнє.

Людина, як твердить С. К'єркегор, не є “річ”, а дух не є холодно-універсальним розумом. Людина – духовний індивід, унікально-неповторна істота, особистісно-духовне існування – екзистенція. Тим самим К'єркегор ніби “розморожує” байдужо-холодну об'єктивність (зовнішність) раціоналістичного розумування новочасної (модернової) філософської традиції. С. К'єркегор різко критикує філософію Гегеля за об'єктивістський раціоналізм. Всупереч Гегелю, К'єркегор не опосередковує і не “примирює” протилежності, а “персоніфікуючи” їх зіштовхує в “екзистенційному діалозі” вже не абстрактні поняття та ідеї, а живих носіїв цих ідей, героїв своїх творів. Отже, К'єркегор шукає не об'єктивну істину, але істину екзистенційну, оскільки прагнення об'єктивності універсального охоплення світу неминуче деформує людський дух, який є індивідуально-неповторним (кожну душу Бог дарує персонально кожній людині). Людина, за

К'єркегором, є закінченою істотою, тому "універсалістська інтенція" раціоналістської філософії є марною спробою стати на "позиції вічності", що й призводить до "знедуховлення" людини. Прагнучи підкреслити постійну націленість своєї екзистенційної позиції на духовність як на найвищу вартість, К'єркегор часто повторював євангельський вислів: "Яка користь людині, як цілий світ здобуде, але занапасть власну душу" [5, с.770]. Раціоналістична філософія, перетворюючи людський дух на розум, "однаковий у всіх людей" (Декарт), по суті редукує й саму людину до лише безликої "мислительної істоти" ("мислячої речі") – суб'єкта. Саме так витлумачений суб'єкт репрезентує людину у філософських побудовах мислителів Нового часу (від Бекона до Гегеля). Суб'єкт – гносеологічне поняття, що має чинність у системі знання (а не реального життя), і тому визначається законами цієї системи – логікою, необхідністю. При цьому суб'єкт демонструє не просто мислення, а "масове", "серійне" мислення, мислить "як усі". Це стандартний "елемент" системи мислення. Людина в К'єркегора – теж суб'єкт, але не гносеологічний, а онтологічний, тобто реальний індивід життєвого процесу, в якого внутрішній світ теж індивідуальний, індивідуальні дух і духовність. Тому онтологічний суб'єкт і визначається К'єркегором не "зовнішньою логікою" системи мислення – необхідністю, а свободою: не "мислячою річчю" (Декарт), а екзистенцією.

Основними проблемами екзистенціалізму стали передусім людина як унікальна істота, а також філософія буття, гуманізм, проблема свободи та відповідальності, смерті як найпотаємнішої суті людського існування, проблема часу як характеристики людського буття. Наша теорія, підкреслював Ж.-П.Сартр, єдина теорія, яка надає людині гідності, єдина теорія, яка не робить із неї об'єкта [1, с.115]. Панівні в класичній філософії принципи об'єктивізму, на думку Гайдеггера, обумовили її кризу. Людина, орієнтована на такий підхід, стає річчю серед інших речей, втрачає свою індивідуальність. Екзистенціалізм прагне досягнути буття як повну нерозчленовану цілісність суб'єкта і об'єкта. Він стверджує буття як безпосередню даність людського існування, як екзистенцію, яку неможливо пізнати раціональними філософськими засобами. Для того, щоб описати структури екзистенції, філософи-екзистенціалісти зверталися до феноменологічного методу Е. Гуссерля.

Екзистенція, вважали Гайдеггер і Сартр, є буттям, яке спрямоване на «ніщо» і яке усвідомлює свою кінцевість. Визначаючи екзистенцію через її скінченність, екзистенціалісти тлумачать її як «часовість», реальною точкою відрахунку якої є смерть. Тому саме час, вважає Гайдеггер, є найсуттєвішою характеристикою буття. Три форми часу (минуле, сучасне, майбутнє) є трьома структурними елементами існування. Людині притамане дійсне існування лише в тому випадку, коли панівною формою є майбутнє, а перевага сучасного призводить до розчинення у світі. Специфічність екзистенції розкривається через неповторність, унікальність людської особи, що знаходить своє безпосереднє втілення у цілях, задумах, проектах, звернутих у майбутнє. Отже, специфічність людської екзистенції вбачається у її постійній «націленості» на майбутнє.

Ще одним важливим визначенням екзистенції є трансцендування, тобто вихід за свої межі. К.Ясперс визначає екзистенціалізм як філософію бут-

тя людини, яка виходить за межі людини. Проте поняття «трансцендентне» розглядається представниками екзистенціалізму неоднозначно. З точки зору Сартра і Камю, трансценденція є «ніщо», яке виступає як найглибша таємниця екзистенції. А Ясперс і Г.Марсель визнають реальність трансцендентного, пов'язуючи з ним життя і долю людини.

У К. Ясперса буття представлено як: 1) предметне “бутя-у-світі”; 2) “екзистенція”, або вільне людське існування; 3) “трансценденція” як раціонально незбагненна межа будь-якого буття та мислення [7, с. 175]. Пізнання предметного аспекту буття дає людині “орієнтації в світі”, але за наявності “межових ситуацій”, що ставлять людину перед загрозою моральної, інтелектуальної, фізичної загибелі (хвороба, втрата рідних, обвинувачення, смерть та ін.), людське пізнання проривається до екзистенціального рівня буття, яке починає виявлятися крізь предметність повсякденного світу. Центральним поняттям екзистенціалізму Ясперса є “комунікація”, за допомогою якої реалізується співвіднесення екзистенції між собою. Втрата такого співвіднесення, стану інтимно-особистісного спілкування і є тим, що називають злом (моральним, соціальним або інтелектуальним), яке є своєрідною “глухотою” до іншої “екзистенції”, що виявляє себе в нездатності до дискусії, у фанатизмі, в масовому знелюдненні.

Цікавим є також підхід Ж.-П.Сартра до цих проблем. Він проаналізував три форми прояву буття людської реальності: “бутя-в-собі”, “буття-для-себе”, “буття-для-іншого”. “Буття-в-собі” характеризується абсолютною нерухомістю, пасивністю, непроникністю для свідомості тощо. Зустріч свідомості з байдужим буттям викликає почуття “нудоти”. Предметне буття позбавлене будь-яких людських визначень, тому в ньому відсутній рух, становлення, активність тощо. Його єдине, але самодостатнє визначення таке: “Буття є те, що воно є”. “Буття-для-себе” – це безпосереднє життя самосвідомості, воно виступає як «ніщо» щодо “буття в собі”. “Буття-для-іншого” виявляє фундаментальну конфліктність між-особистісних відносин. Людина, на думку Сартра, обирає свій спосіб буття на тлі абсолютної випадковості “тут – буття”, але вона тримає в своїх руках усі зв'язки зі світом. Не маючи змоги вибирати свою епоху, вона обирає себе в ній, своє місце і діяння в ній. Наголошуючи на тому, що історична ситуація реалізується лише шляхом людського вибору і дії, Сартр стверджує їх свідомий характер, тим самим заперечуючи фрейдівську теорію несвідомого. Людина в екзистенціалізмі трактується як істота, якій судилося перебувати в історії, яка «закинута» в історію і не може прожити поза нею, поза суспільством, але яка в той же час здатна з усією стійкістю витерпіти саму перспективу занепаду і кінця історії.

Філософи-екзистенціалісти в зв'язку з цим спрямували увагу сучасників до проблеми смерті. Камю писав, що “залишається лише одна по-справжньому серйозна філософська проблема самогубства” [6]. Він вбачав своє гуманістичне завдання у тому, щоб допомогти людині, яка перебуває у відчаї, зберегти життя. Не випадково одну з основних праць А.Камю «Міф про Сізіфа» називають гуманістичним маніфестом. Проте гуманізм його спрямований не на те, щоб зробити людину щасливою, а на те, щоб зробити її свідомою, вільною від моральних і політичних забобів та ілюзій, від різних догм та облудних, фальшивих ідеологій. Краса і свобода, вважає філософ, здатні вивести людей з ізоляції,

зробити їх багатими духовно, морально, чуттєво, інтелектуально, допомогти встановити соціальну справедливість [6]. Екзистенціалізм здійснив спробу теоретично обґрунтувати свободу людини в усвідомленні та створенні історичних умов для подолання відчаю та страху в глобальній історичній ситуації, коли людство опиняється на межі двох можливостей – вижити чи загинути. Безумовно, екзистенціалізму властиві і деякі суперечності, і труднощі в сприйманні його положень, проте він мав значний вплив на західноєвропейську і світову культуру.

Загалом, слід зазначити, що екзистенціальна філософія – це цілісний ідейний рух, сконцентрований навколо проблеми людини, що сформувався на історичному ґрунті соціальних криз ХХ ст., екзистенціальна філософія спробувала відшукати теоретико-методологічні шляхи до комплексного вивчення людини.

Який же вплив на проблему ідентичності мають вище наведені філософські течії?

Герменевтика – це тлумачення або інтерпретація певної праці одного індивіда (автора) іншим індивідом (інтерпретатором). Автор вкладає у свою працю власне бачення світу, людського буття, вирішення тої чи іншої проблеми, тобто можна ідентифікувати цю особистість за певними критеріями. У той же час інтерпретатор, пояснює його працю з точки зору сучасності і вкладає у це тлумачення своє бачення світу, своє розуміння викладених проблем.

За екзистенціалізмом людина не маючи змоги вибирати свою епоху, обирає себе в ній, своє місце і свої діяння. Людина трактується як істота, якій судилось перебувати в історії і вона не може прожити поза нею і поза суспільством, але й в той же час вона творить і має своє місце і свої діяння у ній. На хід історії людства мали великий вплив окремі знамениті постаті – це і правителі, і вчені, і культурні діячі. Отже, проблема ідентичності знову ж таки існує і у глобальній історичній ситуації, не має заданої людської природи і ніяка зовнішня сила окрім самого індивіда не може зробити його людиною, існує індивідуальна відповідальність людини за все, що відбувається з нею та іншими людьми, що її оточують.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аббаньяно Н. Структура екзистенціалізму. Введение в екзистенціалізм. СПб., 1998. 115 с.
2. Богданов Е. Философская герменевтика: история и современность: Текст лекции. СПб., 2002. 26 с.
3. Гадамер Г.-Г. Истина і метод. Основи філософської герменевтики. Переклад з німецької Олександра Мокровольського. К : Юніверс, 2000. Т.1. 464 с.
4. Дубініна В. Герменевтика Х.Г. Гадамера як філософія мови. Режим доступу: <https://rsglobal.pl/index.php/wos/article/view/1348/1258>
5. Історія філософії. Словник / За заг. ред. В.І. Ярошовця. К.: Заня Україна, 2005. 1200 с.
6. Камю А. Міф про Сізіфа. Режим доступу: https://shron1.chtyvo.org.ua/Kamiu_Alber/Mif_pro_Sizifa.pdf
7. Марсель Г. Опыт конкретной философии. М.: Республика, 2004. 224 с.
8. Хайдеггер М. Лист про гуманізм Режим доступу: <http://ibib.ltd.ua/haydegger-pismo-gumanizme-32957.html>

9. Regan P. Hans-Georg Gadamer's philosophical hermeneutics: Concepts of reading, understanding and interpretation. *Research in Hermeneutics, Phenomenology, and Practical Philosophy*. 2012. IV (2). P.286-303.

Tatiana Vlasevich

THE PROBLEM OF IDENTITY IN EXISTENTIAL AND HERMENETIC TRADITIONS

Ivan Franko National University of Lviv,
University street, 1, Lviv, 79000, Ukraine
tetyana.vlasevych@lnu.edu.ua
ORCID ID: 0000-0002-5245-582X

The problem of human identity in such philosophical areas as hermeneutics and existentialism is studied. The focus is on the conceptual and substantive definition of the essence of identity as invariant, self-identifying in man. Hermeneutics is considered as a kind of direction in modern philosophy, which focuses on the problem of interpretation and understanding. It is established that hermeneutics appears in philosophy, humanitarian knowledge and culture in general as one of the fundamental forms of understanding human spiritual experience, the way of its existence as understanding. It is determined that hermeneutics is the definition or interpretation of a certain work of one individual (author) by another individual (interpreter). The author invests in his work his own vision of the world, human existence, the solution of a problem, that is, you can identify this person by certain criteria. At the same time, the interpreter explains his work from the point of view of modernity and invests in this interpretation his vision of the world, his understanding of the problems. The task of philosophical hermeneutics is a critical analysis of all possible methods of interpretation. It was found that the main problems of existentialism are primarily man as a unique being, as well as philosophy of existence, humanism, the problem of freedom and responsibility, death as the most secret essence of human existence, the problem of time as a characteristic of human existence. Man is treated as a being who is destined to be in history and he can't live outside it and outside society, but at the same time he creates and has his place and his actions in it. It is shown that the problem of identity again exists in the global historical situation, has no given human nature and no external force other than the individual can make him human, there is individual responsibility for everything that happens to him and other people surround.

Key words: identity, man, hermeneutics, understanding, interpretation, existentialism, existence, transcendence, time, nothing.

Стаття надійшла до редколегії 15.09.2021

Прийнята до друку 17.11.2021